

דבר תורה לפרשת וארא - מאת הרב חגי לונדין

יציאת מצרים

בפרשת וארא מתחילה יציאת מצרים שהולכת ללוות אותנו בפרשיות הקרובות. יציאת מצרים מלווה אותנו כמעט כל רגע בחיינו: שבת, יום טוב ורבות ממצוות התורה - הם 'זכר ליציאת מצרים'. מה אירע ביציאת מצרים? מדוע "מצוה להזכיר יציאת מצרים ביום ובלילה, שנאמר 'למען תזכור את יום צאתך מארץ מצרים כל ימי חיך'" (משנה תורה, הלכות קריאת שמע א, ג)?

המדרש (מכילתא יתרו, א) מלמדנו כי "מתחילה לא היה עבד יכול לברוח ממצרים שהיתה סוגרת ומסוגרת", כלומר ארץ מצרים איננה רק מיקום גיאוגרפי, אלא היא 'בית העבדים' הגדול של העולם העתיק. מצרים מלשון 'מיצר', ביטוי למצב של חסימה נפשית, צרות אופקים וחוסר התקדמות, או במלה אחרת - עבדות.

חוסר יכולתו של האדם לצאת מן המוגבלות הדטרמיניסטית, להתגבר על תאוותיו וחולשותיו - זוהי נשמת אפה של התרבות המצרית. מוסד העבדות הממשי, הינו אך השלכה חברתית של האידיאולוגיה האלילית, של השקיעה המוחלטת - עד כדי אובדן חושים - במימד הגס בחיים. באין אידיאל מוסרי, אשר יכבוש וירתק אליו את מכלול האישיות, הלכו והתעצבו תרבויות, המנסות לספק נוחם זמני לאנושות, על ידי פתיחת הסוגר בפני היצרים האפלים ביותר אשר בנפש האדם. פולחנים ברבריים כהעברת הבנים למולך, תאוות בשרים, התגודדות עד שפוך דם, ואף עשיית הצרכים - כל אלה המתמסדו כמרכז התרבות האלילית.

ביציאת מצרים, מופיעה על במת ההיסטוריה אומה, המלמדת את האנושות כי ישנה האפשרות להיות בני חורין, לשרות עם אלוהים ואנשים - ולהיות יכול להם. כלומר, ישנה יכולת להתעלות מעל מגבלות המציאות, ולגלות את המוסר, הטוב והצדק, ולחשוף את הערך בחיים. "כל הכופר בעבודה זרה נקרא יהודי" (מגילה יג, א): תמצית עניינו של עם ישראל, היא היציאה מן המצרים העכשוויים והמוגבלים אל עולם העתיד - "אהיה אשר אהיה" (שמות ג, יד). מתוך כך, אך טבעי כי יציאת מצרים תלווה ב'עשרת המכות' ו'קריעת ים סוף', כלומר, שידוד קוסמולוגי חריף של מסגרות עולם הטבע.

יציאת מצרים איננה מאורע היסטורי גרידא, אלא זוהי נקודת המפנה על ציר הזמן בה התברר כי ישנה חרות, מימד ערכי למציאות. שאיפתה הפנימית של האנושות, היוצאת אל הפועל בלידתו של עם ישראל, הינה - אי ההסתפקות בקיים לבדו אלא רצון לחשיפת מטרת הקיים, כפי שמציין רש"י בתחילת ספר

בראשית (א, א): "ומה טעם פתח ב'בראשית'?...?" - מטרת הבריאה, הינה ההופעה המלאה של האומה הישראלית בארצה, "בשביל ישראל שנקראו ראשית" (על פי ילקוט שמעוני, בראשית א).

מסיבה זו אנו אומרים "בכל דור חייב אדם לראות עצמו כאילו הוא יצא ממצרים" (הגדה של פסח) - בכל רגע מחיינו אנו צריכים לחיות מחדש את יציאת מצרים. לשחרר את עצמנו מן החולשות, ההרגלים והמוסכמות, לתת לאור החרות להאיר בתוכנו - ו"אין לך בן חורין אלא מי שעוסק בתורה". האופי הישראלי שהוטבע בנו בימי תלדנו, יתאפיין בחוסר השלמה עם היש המוגבל ובחתיירה ללא לאות לאמת: "העקשנות לעמוד תמיד בדעה אחת ולהתמך בה בחבלי החטאת שנעשו למנהג, בין במעשים, בין בדעות, היא מחלה הבאה מתוך שקוע בעבדות קשה, שאינה מניחה את אור החרות של התשובה להאיר באור חילה; כי התשובה היא שואפת לחופש מקורי אמיתי שהוא החופש האלוקי, שאין עמו שום עבדות" (אורות התשובה ה, ה).